

Ο Παρθενώνας ως τόπος συναντήσεως Χριστιανισμού και Ελληνισμού

/ Ιστορία - Εθνικά Θέματα

Κωνσταντίνου Χολέβα - Πολιτικού Επιστήμονα

Τελικά είχε άδικο ο Κώστας Γαβράς και είχε δίκιο η Εκκλησία. Θυμίζω την αντίδραση που προκάλεσε ανιστόρητη παρερμηνεία του γνωστού σκηνοθέτη, ο οποίος ανέλαβε να δημιουργήσει ένα ιστορικό ντοκιμαντέρ για τους επισκέπτες του Μουσείου της Ακροπόλεως το 2009. Ο Γαβράς παρουσίαζε ανθρωπάκια με μαύρα ράσα -άμεση αναφορά σε ορθοδόξους ιερείς- να καταστρέφουν το αέτωμα του Παρθενώνα λόγω θρησκευτικού φανατισμού. Κι όμως ένα τέτοιο γεγονός ουδέποτε συνέβη ή τουλάχιστον δεν μαρτυρείται από τις ιστορικές πηγές. Και επειδή ιστορία είναι η μελέτη και τεκμηρίωση βάσει των κειμένων και των μνημείων της κάθε εποχής, έχουμε πλέον μία επιστημονική καταγραφή της βυζαντινής ιστορίας του Παρθενώνα.

Πρόκειται για το βιβλίο του Αντώνη Καλδέλλη με τίτλο «Ο Βυζαντινός Παρθενώνας - Η Ακρόπολη ως σημείο συνάντησης χριστιανισμού και ελληνισμού»,

το οποίο κυκλοφορήθηκε στα αγγλικά το 2009 και τώρα στα ελληνικά από τις εκδόσεις Ψυχογιός (Αθήνα 2013). Ο συγγραφέας, που διδάσκει Βυζαντινή Ιστορία στο Πολιτειακό πανεπιστήμιο του Οχάϊο των ΗΠΑ, καταγράφει την ιστορία του Παρθενώνα ως χριστιανικού ναού. Επί χίλια περίπου χρόνια η Θεοτόκος λατρεύθηκε στην Αθήνα με επίκεντρο τον Παρθενώνα που είχε μετατραπεί σε Ορθόδοξο Ναό, την Παναγία την Αθηνιώτισσα. Το 1205 οι Σταυροφόροι τον μετέτρεψαν σε Ρωμαιοκαθολικό Ναό. Ο Καλδέλλης παρατηρεί βάσει των πηγών ότι μεγαλύτερη και γεωγραφικά ευρύτερη φήμη είχε ο ναός κατά τη χριστιανική περίοδο παρά κατά την αρχαία και ελληνιστική. Χιλιάδες ταξιδιώτες έρχονταν ως προσκυνητές από όλη την Οικουμένη για να προσκυνήσουν το ιερό της Θεοτόκου, τον Παρθενώνα. Μεταξύ αυτών ο Όσιος Νίκων, πολιούχος της Σπάρτης, ο Όσιος Λουκάς που έκτισε το σπουδαίο μοναστήρι του στη Βοιωτία και ο αυτοκράτορας Βασίλειος Β΄ ο Μακεδών (ο Βουλγαροκτόνος). Αυτό το προσκύνημα του Βασιλείου το 1018, μετά τη συντριβή των Βουλγάρων, καταγράφει και ο Κωστής Παλαμάς στο επικό ποίημά του «Η Φλογέρα του βασιλιά».

Από το επιστημονικό πόνημα του καθηγητή Καλδέλλη αντιγράφω το συμπέρασμά του για την καταστροφή του αετώματος. Γράφει στη σελίδα 80: «Η αφαίρεση αυτού του τμήματος του ανατολικού αετώματος δεν είχε ασφαλώς να κάνει με τις βλάβες που υπέστη ο ναός κατά τη φωτιά. Σχετιζόταν μάλλον με αρχιτεκτονικές τροποποιήσεις παρά με θρησκευτικά ζητήματα. Ούτε όμως και η ζωφόρος που περιέτρεχε τον σηκό βανδαλίστηκε για θρησκευτικούς λόγους -τα παράθυρα ανοίχτηκαν μόνο για να περάσει το φως».

Το βιβλίο προβάλλει τον Μητροπολίτη Μιχαήλ Χωνιάτη ως εκφραστή της συνάντησης Χριστιανισμού και Ελληνισμού, η οποία επετεύχθη στο Βυζάντιο με δυσκολίες αρχικά, αλλά με θαυμαστά αποτελέσματα στη συνέχεια. Η ελληνορθόδοξη ταυτότητά μας έχει τις ρίζες σε εκείνη την περίοδο, γι' αυτό μόνον φανατικοί ή αγράμματοι επιχειρούν να απορρίψουν το Βυζάντιο (Ρωμανία). Παραθέτω τις σχετικές επισημάνσεις από το Επίμετρο του Καλδέλλη (σελ. 348-349):

«Η ειρωνεία είναι εντυπωσιακή. Οι βυζαντινοί Αθηναίοι, οι οποίοι ως χριστιανοί βρίσκονταν στον αντίποδα του «Ελληνισμού» και οι οποίοι παρεμπιπτόντως δεν είχαν καμία υποχρέωση να διασώζουν μνημεία, διατήρησαν τον Παρθενώνα σχεδόν ανέπαφο και του επιφύλαξαν μία εξιδανικευμένη θέση στη χριστιανική λατρευτική τους πρακτική. Αντίθετα το σύγχρονο κράτος και οι λειτουργοί του κατά τον 19ο αιώνα... εξάλειψαν σκόπιμα κάθε ίχνος στην Ακρόπολη που ανήκε στη μακρά περίοδο της «βάρβαρης» ιστορίας, που θεωρούσαν προσβλητική -δηλαδή τα 2000 χρόνια που μεσολάβησαν μέχρι το έτος 1821 μ.Χ. Παρομοίως κατεδαφίστηκαν

πολλές από τις βυζαντινές εκκλησίες της πόλης και τούτο έγινε με πρόσχημα τον εκσυγχρονισμό. Η νεωτερικότητα έχει παρουσιαστεί παντοιοτρόπως ως η νόμιμη κληρονόμος του κλασικού κόσμου και στο όνομά της έχουν στηθεί αφηγήσεις που δεν συμπεριλαμβάνουν το Βυζάντιο».

Ο Βυζαντινός Παρθενώνας είναι κομμάτι της Ιστορίας μας και της ψυχής μας.

Πηγή: cognoscoteam.gr